

Peize en Peizermade

Activiteiten

Expositie veerkrachtig erfgoed
zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur
Dorpskerk, Kerkstraat 2, Peize

Het thema van OMD 2026 wordt in Peize vorm gegeven met een fototentoonstelling in de dorpskerk van Peize over de 'veerkracht' van de kerk die het vermogen kreeg om na een tegenslag weer te herstellen. Was 115.000 gulden voldoende voor een grote restauratie? Hoe maak je een kerk duurzamer? Hoe gaat de kerk mee met de tijd, veranderingen en culturele medegebruikers? Bij deze tentoonstelling kunt u ook een routebeschrijving ophalen voor de monumentenwandelaroute door Peize.

Monumenten

Dorpskerk
Kerkstraat 2, Peize
Het oudste deel is gebouwd in de 13e eeuw, de huidige toren in 1803. Bij een latere verbouwing zijn eerst de grote oude bakstenen gebruikt - deze moppen zijn nog te zien. Ook het oudste orgel van Drenthe uit 1631 is een bezoekje waard. Gidsen vertellen u graag meer. Zangkoor Trio Tortellini komt optreden - meer info online.
Let op: alleen zaterdag 11.00 tot 15.00 uur.

Paizer Meul
Molenpad 1, Peize
Deze achtkantige bovenkruier staat sinds 1898 in Peize, maar is ouder: daarvoor stond

Praamvaren door de Onlanden
zaterdag en zondag
molen Roderwolde en gemaal Peizermade
Ooit gebruikt voor transport van landbouw-producten, nu kunt u mee op een **enkeltje** van 45 minuten door de Onlanden. Uw fiets kan gratis naar het eindpunt gebracht worden. Bent u met de auto dan kan alleen de bestuurder worden teruggebracht naar het vertrekpunt. Wenst u terug te lopen; de mooie wandeling door de Onlanden bedraagt iets meer dan een uur. Mooi te combineren met een bezoek aan de molen, de Jacobskerk en/of het gemaal.
Vanaf gemaal Peizermade: 11.30 en 14.30 uur.
Vanaf haven Roderwolde: 13.00 en 15.30 uur.

Poldergemaal Peizer- en Eeldermeden
Hamersweg 1, Peizermade
Dit dieselgemaal zorgde van oktober 1935 tot oktober 2015 voor het op peil houden van het water in deze polder, een te bemalen gebied van 1915 hectare. Het gebouw is opgetrokken in een sobere Amsterdam Schoolstijl en sinds kort een provinciaal monument. De installatie werkt nog steeds en kunt u in bedrijf zien.

de molen in Enumatil. De molenaars vertellen u graag over de geschiedenis en de werking, en zullen bij voldoende wind graan malen. Op zaterdag is de molenwinkel geopend.

Roden en Roderwolde

Activiteiten

Olieslaan
zaterdag 11:00 - 17:00 uur
Hoofdstraat 58, Roderwolde
Op zaterdag wordt de hele dag olie geslagen. Het ambacht is recentelijk toegevoegd aan de lijst van Immaterieel Erfgoed.

Monumenten

Museum Havezate Mensinge
Mensingheweg 7, Roden
De meest authentieke havezate van het land, gevuld met de originele meubels, kunst, gebruiksvoorwerpen en verhalen. Zondag optredens van hofdansgroep Les Gais Galants.
Let op: 13.00 tot 17.00 uur.

Scheepstra Kabinet
Schoolstraat 1, Roden
Deze voormalige school is een museum vol authentieke details en nostalgie over het vroegere onderwijs. Het herbergt ook het gedachtengoed van Ot en Sien-schrijver Hindericus Scheepstra. Dit jaar is een tijdelijke tentoonstelling met 60 schoolplaten te zien.

Olie- en korenmolen Woldzigt
Hoofdstraat 58, Roderwolde
Bekijk het museum, het imposante binnenwerk en het prachtige uitzicht.
Let op: 11.00 tot 17.00 uur.

Koren op de molen
zondagmiddag
Hoofdstraat 58, Roderwolde
Kom genieten van een optreden van het koor Voci Ostenate uit Roderwolde! Meer info over en aanvangstijd(en) op website en app.

Speelgoedmuseum
Brink 31, Roden
Van poppen tot LEGO, van fietsen tot diabolos - bekijk de grootste collectie (oud) speelgoed van Nederland. Kies bovendien uit een tentoonstelling van verborgen schatten uit het archief welke een plek verdienen in de nieuwe opzet van het museum!
Let op: 11.00 tot 17.00 uur.

Catharinakerk
Brink 8, Roden
Ooit stond hier een houten kerk, genoemd in een oorkonde uit 1139. Het originele schip dateert van rond 1250. Dan via het doopvont uit de 13e eeuw, het koor uit de 15e eeuw, een kansel uit 1717 en het Hinsz-orgel uit 1780: de gidsen nemen u graag mee op tijdreis.

Jacobskerk
Hoofdstraat 25, Roderwolde
Geniet van de rust in dit mooie kerkje en neem wat informatie over de geschiedenis mee.
Let op: zondag vanaf 14.00 uur.

Norg en Een

Activiteit

Introductie glas-in-lood
doorlopend zaterdag en zondag
Lindelaan 34, Een
Sandra van der Waart heeft haar glas-in-lood atelier aan huis in De Lindehof en geeft bezoekers graag een idee van het werken met glas. Er zijn demonstraties, presentaties en een doorlopende introductie, waarbij bezoekers zelf glas kunnen snijden en uitleg krijgen hoe je glas-in-lood maakt en/of restaureert. Ook kunnen er vragen worden gesteld of advies gegeven over bijvoorbeeld een (meegebracht) kapot glas-in-lood raampje.

Monumenten

Molen De Hoop
Asserstraat 36, Norg
Veerkrachtig erfgoed, dat kan zeker gezegd worden van molens. Gebouwd om koren te malen en gerst te pellen. Toen de behoefte aan gerst verdween werd de pelinrichting verwijderd. Om de wind beter te beheersen werd het wiksysteem enkele malen gewijzigd met nu een uniek systeem. Kom het bekijken!
Let op: alleen zaterdag, 10.00 tot 13.00 uur.

Schoolgebouw De Lindehof
Lindelaan 34, Een
Kan een relatief modern gebouw meedoen aan Open Monumentendag? Jazeker! Deze voormalige openbare lagere school, De Lindehof, is niet voor niets een provinciaal monument. Kom vooral kijken waarom!

Meer?
Bekijk de website en de app! Scan de qr code onder het voorwoord met de camera op uw telefoon voor het complete programma van Noordenveld op de website of download de app, beschikbaar in zowel App Store als Google Play. **Op beide plekken vindt u het complete overzicht met extra achtergrondinformatie, meer foto's, eventuele inschrijflinks, meer praktische details en natuurlijk de actuele openingstijden.**

Molen Noordenveld
Westeind 16, Norg
Een veerkrachtige molen is ook deze uit 1878. Zoals na de windhoos in 1889, toen kap en wieken werden afgerukt. En door aanschaf van machines om minder afhankelijk te zijn van de wind. Toen het malen voorbij was, werd de onderbouw een weekendhuis met aangebouwde woning. Maar hij draait nog steeds!
Let op: alleen zaterdag, 13.15 tot 16.30 uur.

Margarethakerk
Brink 2, Norg
De enthousiaste vrijwilligers vertellen graag over de geschiedenis en inrichting van deze eeuwenoude kerk vol originele details.
Let op: alleen zaterdag.

VRIENDEN LOTERIJ

OPEN MONUMENTEN DAG

12 en 13 september

Programma 2026 Noordenveld

openmonumentendag.nl

Voorwoord

We zijn toe aan de 40e editie van Open Monumentendag! Het thema, Veerkrachtig erfgoed: in tijden van onzekerheid, belicht hoe monumenten de tand des tijds doorstaan en zich aanpassen aan hedendaagse uitdagingen zoals klimaatverandering en het tekort aan restauratievakmensen.

Er is weer veel werk verricht door alle vrijwilligers om een gevarieerd en interessant programma voor u neer te zetten. U zult zeker verrast worden!

Het comité bestaat, naast het bestuur, uit de historische verenigingen van Roden, Norg en Peize, de OMD-coördinator van Veenhuizen, de medewerkers van de molens van Roderwolde en Norg en de vele vrijwilligers die hen ondersteunen. Ik bedank hen van harte voor hun inzet.

Dit jaar valt er veel te vieren: niet alleen is Noordenveld dit jaar de culturele gemeente van Drenthe, Veenhuizen viert diens eerste jubileum met vijf jaar UNESCO werelderfgoedstatus en wij kunnen dankzij een bijdrage van de VriendenLoterij dit jaar nog meer (gratis) activiteiten organiseren.

Namens het comité Open Monumentendag Noordenveld wens ik u heel veel plezier en een inspirerende reis toe!

Free Hoving,
voorzitter

omdnoordenveld *#omd2026*
 openmonumentendagnoordenveld *#openmonumentendag*

Praktisch

Scan mij met de smartphone-camera voor de uitgebreide online versie van het programma

De standaard openingstijden zijn **zaterdag en zondag van 11.00 tot 16.00 uur.**

Deze folder is al in juni gemaakt en het programma is natuurlijk onder voorbehoud van beschikbare vrijwilligers, weersomstandigheden, etc. **Kijk daarom voor vertrek altijd even op de website (de qr-code hierboven) of in de leuke OMD app!** Op beide plekken niet alleen veel meer informatie en foto's, maar ook actuele openingstijden en andere praktische zaken. In de app kunt u bovendien routes maken van uw ene favoriet naar de andere.

De icoontjes in deze folder spreken grotendeels vanzelf. Het kopje koffie kan ook thee of fris betekenen. Het eet-icoontje kan vanalles zijn, ook bijvoorbeeld een lekker ijsje of een snack.

Open Monumentendag is een **gratis** evenement, mogelijk gemaakt door vrijwilligers en organisaties die zich onbetaald inzetten om erfgoed laagdrempelig toegankelijk te maken voor jong en oud. Betaalde activiteiten behoren niet tot het programma.

Fietsroutes Noordenveld & Groningen

Samenwerking met OMD-comité Groningen

Dit jaar is de gemeente Noordenveld de culturele gemeente van Drenthe. Dit project heeft de naam Voeten in 't veld gekregen. In het kader van dit project hebben de historische verenigingen van Norg, Peize en Roden, met ondersteuning van subsidie van de gemeente, vier fietsroutes gemaakt door mooie landschappen en langs markante gebouwen. Een aantal van die gebouwen is onderdeel van Open Monumentendag en daarom brengen we deze fietsroutes hier graag extra onder de aandacht!

Eén van de fietsroutes voert u door het mooie Roderwolde en de Onlanden. U bent dan al vlakbij de provinciegrens Drenthe-Groningen en daarom zijn we een leuke samenwerking aangegaan met OMD-comité Groningen: een fietsroute die gecombineerd kan worden met onze noordelijkste route en leidt langs vier locaties in hun programma.

De downloadbare fietsroutes, inclusief gpx-bestanden, en een uitgebreidere omschrijving kunt u vinden op de website en in de app.

Veenhuizen

Monumenten

Toeristisch Informatiepunt (TIP) en voormalig schoolgebouw

Oude Gracht 2, Veenhuizen

Bij het TIP kunt u terecht voor een overzicht van alle deelnemers, hulp bij het bepalen van de beste route ernaartoe en het huren van fietsen. Het TIP is dit jaar verhuisd naar dit prachtige, recent renoveerde voormalige schoolgebouw uit 1877.

Let op: het TIP is al om 10.00 uur geopend zodat u zich vóór de reguliere tijden van Open Monumentendag al kunt voorbereiden.

Doe erna even een bakkie bij Klabak op Oude Gracht 4 - ook een rijksmonument!

Slachthuis (voormalig)

Oude Gracht 2, Veenhuizen

Dit gebouw uit 1891 heeft nog een aantal originele details. Vanaf 2027 zal het gebouw het Drents Erfgoedloket huisvesten, het eerste aanspreekpunt voor eigenaren met vragen over hun monument.

Let op: alleen zondag.

Elektriciteitscentrale

Oude Gracht 8a, Veenhuizen

De eerste elektriciteitscentrale van Drenthe doet al 30 jaar mee met OMD! Het gebouw uit 1912 heeft mooie details en nog werkende motoren, die ieder heel uur voor u draaien. De enthousiaste vrijwilligers vertellen u graag over de techniek en geschiedenis.

Veenhuizen vervolg

Hoeve Pastoorserf en Graftrommelmuseum

Bergveenweg 1, Veenhuizen

In een van de oudste gebouwen van hoeve Pastoorserf uit 1885 aan de Bergveenweg in Veenhuizen bevindt zich het museum/ restauratieatelier voor graftrommels. Dit ambacht is erkend als immaterieel erfgoed. Er is een collectie van 61 graftrommels en veel authentiek gereedschap te bewonderen.

Verenigingsgebouw

Hoofdweg 116, Veenhuizen

In 1922 geopend ter 'ontspanning van geest en lichaam' voor het personeel van de rijkswerkinrichtingen. Opvallend andere bouwstijl dan elders in Veenhuizen. Een dorpsgenoot vertelt u er graag over!

Let op: alleen zaterdag.

Hospitaalcomplex (voormalig)

Hospitaallaan 16, Veenhuizen

Het hospitaalcomplex is gebouwd in 1893 naar ontwerp van rijksarchitect W.C. Metzelaar en bestond uit een ziekenhuis, een hulphospitaal, een lijkenhuisje, een ijskoepel (waar u alleen dit weekend in kunt kijken) en meerdere dienstwoningen. U kunt vrij wandelen over het terrein of kiezen voor een rondleiding.

Deel van het Stoomhoevecomplex

Stoomweg 3, Veenhuizen

Prachtige plek, ook om even te ontspannen en wat te eten en drinken. Het terrein behelst onder andere de schuur, koetshuis en stookhut van het voormalige stoomhoeve-complex van het Derde Gesticht, de daadwerkelijke locatie van de verhalen uit het boek Het Pauperparadijs. U kunt vrij scharrelen over het mooie terrein, maar zie ook website en app voor het hele programma.

Klein Soestdijk

Hoofdweg 118, Veenhuizen

Prachtige voormalige hoofddirecteurswoning uit 1859 met symmetrische oprijlaan en veel authentieke details, zowel binnen als buiten. **Let op:** alleen zondag. Buitenbezoeking kan sowieso, binnen kijken kan alleen middels een rondleiding, zie website en app voor de tijdstippen en de link voor het opgeven.

Joodse begraafplaats

verlengde van de Kerklaan, Veenhuizen

Sinds de stichting van de kolonie de plek voor eeuwige grafurust van de Joodse verpleegden, wezen en bewoners, op de grens van het beekdal van de Slokkert en het kolonielandschap. Op de begraafplaats, website en app vindt u informatie over geschiedenis en veel recent onderzoek. **Let op:** alleen zondag.

Marechausseekazerne (voormalig)

Hospitaallaan 1, Veenhuizen

Gebouw uit 1886 met een rijke historie, onder andere als locatie van de Gestichtswacht (GeWa), waar een dorpsgenoot u zaterdag graag over vertelt. Tegenwoordig de Ondernemers-kazerne, waar u terecht kunt voor ijs, kunst en snuisterijen.

Grote Kerk

Kerklaan 6, Veenhuizen

De Hiëronymus Aemilianuskerk, in 1891-93 gebouwd als gestichtskerk, heeft een grote schildering met een bijzonder verhaal. Lees er meer over in de app of hoor het persoonlijk van een enthousiaste gids!

Begraafplaats 'Het Vierde Gesticht'

Eikenlaan 5, Veenhuizen

Sinds 1831 de laatste rustplaats van ongeveer 16.000 verpleegden en ambtenaren, gescheiden van elkaar en per geloof begraven. De vrijwilligers vertellen graag over de geschiedenis en kunnen proberen u te helpen uw voorouders te vinden.

Veenhuizen vervolg

Activiteiten

Rondleidingen hospitaalcomplex zaterdag en zondag vijf keer per dag **Hospitaallaan 16, Veenhuizen (Bitter en Zoet)**

Krijg een uniek kijkje achter de schermen! In ongeveer een half uur wordt u door de nieuwe eigenaar meegenomen in de oorspronkelijke opzet van het complex, inclusief kamers van de dienstmeisjes, origineel behang, ziekenzaal, verborgen zolder en buitenruimte.

Let op: u kunt zich opgeven op website en app.

Oude motoren draaien zaterdag en zondag 12:00 - 17.00 uur **Oude Gracht 8a, Veenhuizen**

Ieder heel uur zullen de vrijwilligers de met liefde onderhouden 100 pk Crossley zuiggasmotor en 150 pk Kromhout dieselmotor laten draaien. Ooit konden turfschepen aanleggen naast de centrale en zorgden verpleegden voor de aanvoer.

Bereikbaarheid Veenhuizen

Als een deelnemer eigen/aangeraden parkeergelegenheid heeft staat dit op de website en in de app. Het dorp heeft twee grote, gratis parkeerplaatsen aan de Laan Weldadigheid en de Hospitaallaan. We verzoeken u niet op straat of in bermen te parkeren. Op verschillende locaties vinden werkzaamheden plaats waardoor u wellicht minimaal moet omrijden of -lopen.

Cultuurplaats Madre Mia zaterdag en zondag **Stoomweg 3, Veenhuizen**

Op een deel van het voormalige stoomhoeve-complex geeft Madre Mia u een warm welkom met een heel programma. Bekijk de foto-expo 'Van koetshuis tot cultuurplaats', bezoek de bric-a-brac op zaterdag, ga 's avonds naar het Tuintheater of scharrel lekker rond met soep en brood en neem de geschiedenis in u op.

Fietstocht Natuurmonumenten zaterdag en zondag 10:00 uur **Hoofdweg 120, Veenhuizen**

U fietst langs een aantal rijksmonumenten en ander soort erfgoed in: het Fochteloërveen in. Tijdens de gevarieerde tocht ziet u ook de impact en het resultaat van de werkzaamheden. **Let op:** opgeven noodzakelijk, zie website/app, ook voor praktische details, fietshuur, etc.